

**Kenniscentrum WWZ
Staten-Generaal 2024**

Welke slagkracht heeft de Vlaamse Welzijns- en Zorgsector in Brussel?

Een kwantitatieve analyse van de investeringen
door overheden met gemeenschapsbevoegdheden
in Brussel

Brussel, 26 maart 2024

Jos Sterckx

Sr researcher

Odisee – Sociaal-Agogisch Werk

Odisee
UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Staten-Generaal 2024: *Welke slagkracht heeft de Vlaamse Welzijns- en Zorgsector in Brussel?*

- Welke middelen investeren overheden met gemeenschapsbevoegdheden in Brussel
- Verhouding investeringen Vlaamse Gemeenschap Brussel <—> rest van Vlaanderen

Werkwijze

- Identificatie overheden & bevoegdheden
- Definitie & opsomming sectoren
- Parameters: budget, FTE, aantal personen, capaciteit

Maar quasi geen vergelijkbaarheid mogelijk:

- *Verschillen in jaartal, niet-corresponderende bevoegdheden & opdrachten, bronnen niet beschikbaar, niet-beschikbare gegevens*
- *Alleen parameters 'budget' en 'FTE' bieden vergelijkbare cijfers (en dan nog!!)*

*Cijfers zijn **interpretaties**
en dus **indicatief!***

Overheden & erkende werkvormen

Federale overheid

- Geestelijke gezondheidszorg: zorgnetwerken ('art 107') , eerstelijnspsychologen
- Interfederaal plan geïntegreerde zorg
- Curatieve gezondheidszorg & terugbetaling (artsen, verpleegkunde, paramedische zorg)

Vlaamse Gemeenschap	COCOF	GGC
<ul style="list-style-type: none"> • W&G: Algemeen welzijnswerk, jeugdhulp, woonzorg, PmH, GGZ,... • Justitiehuisen • Inburgering & integratie <p>'Concepten welzijn & gezondheid:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Eerstelijnszones • Lokaal sociaal beleid & GBO • Persoonsvolgende financiering • Vlaamse Sociale Bescherming • 1 gezin, 1 plan • Huizen van het Kind • Ketenaanpak Intrafamiliaal geweld 	<ul style="list-style-type: none"> • Cohésion sociale' o.a. (accueil primo-arrivant,) • Promotion de la santé • Bien-être et santé • Aide personnes handicapées <p>Paradigmashift :</p> <ul style="list-style-type: none"> • Meer transversaal en waaggestuurd • Meer transversaal en gecoördineerd • Meer verbinding tussen welzijn en gezondheid 	<p>Gezondheid (Iriscare)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Programmatie & alternatieven ouderenzorg <p>Bijstand aan personen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Geïntegreerde & toegankelijke zorg • Lokale welzijns- en gezondheidscontracten
	FWB	OCMW
<h3>VGC</h3> <ul style="list-style-type: none"> • Zichtbaarheid aan NL aanbod- N-Logo • Aanvullend op VG • Samenwerking met werkveld • Eigen accenten <ul style="list-style-type: none"> • GBO • Armoede (VWAWN) • Lokale dienstencentra • Gezinsondersteuning ... 	<ul style="list-style-type: none"> - Jonge kind & gezin (ONE) - Jeugdhulpverlening - Justitieel welzijnswerk & justitiehuisen <p>Accenten: meer transversaliteit, strijd tegen kinderarmoede, modernisering</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1) Wettelijk opgelegde taken (<i>moet</i>): <ul style="list-style-type: none"> - Maatschappelijk integratie (oa leefloon, werk - Ringende medische hulp mzp - Sociale dienst - Referentieadres daklozen 2) Wettelijk bepaalde taken (<i>kan</i>) <ul style="list-style-type: none"> - Zorgvoorzieningen (WZC,...) - schuldhulpverlening 3) Lokaal gekozen dienstverlening <p>Eigen lokaal beleid / keuze; bvb verwarmingstoelage, schoolpremies, sociaal restaurant, klusdienst,...</p>

KENNIS
CENTRUM
WWZ
WELZIJN
WONEN
ZORG

Ars Collaborandi
CAHIER 15

Brusselse wegwijzer
in welzijn en zorg

<https://www.kenniscentrumwwz.be/>

Brussel-norm

“De Vlaamse Gemeenschap beschouwt *30% van de Brusselse bevolking als doelgroep voor haar beleid in Brussel* en stelt voorop om 5% van de totale Vlaamse gemeenschapsuitgaven te besteden aan het Vlaamse gemeenschapsbeleid in en voor Brussel.”

30% van 1,25 mio BHG = 375.553 inwoners.

= 5,3% van 6,8 mio inwoners Vlaams gewest + 30% BHG

Brussel-norm – Deel 1

- Engagement: “De Vlaamse Gemeenschap beschouwt 30% van de Brusselse bevolking als doelgroep voor haar beleid in Brussel en stelt voorop om 5% van de totale Vlaamse gemeenschapsuitgaven te besteden aan het Vlaamse gemeenschapsbeleid in en voor Brussel.”
- **De eerste onderzoeksvraag:**
  - ‘Welke middelen investeren overheden met gemeenschapsbevoegdheden in Brussel’
  - => peilt naar de realisatie van de 30%*

Hoeveel besteden de overheden met gemeenschapsbevoegdheden?

Vlaanderen WVG (2020)	143.674.000	
VGC (begroting '24)	33.149.000	Exploitatie (22 mio) Investerings (11 mio)
COCOF (begroting '23)	395.717.000	
FW-B	N.B. voor Brussel	Sociaal-santé grotendeels > Cocof FW-B = jeugdhulp, jonge kind, justitieel welzijnswerk
GGC	630.142.000	
TOTAAL	1.202.136.000	
Aandeel VG+VGC	15%	

Hoeveel besteden de overheden → gecorrigeerd naar bevoegdheden FW-B

Vlaanderen WVG (2020) EXCL jeugdhulp – Jonge kind	66.753.000	Wel VIPA
VGC (begroting '24)	33.149.000	Exploitatie (22 mio) Investerings (11 mio) INCL jeugdhulp & Jonge kind
COCOF (begroting '23)	395.717.000	
FW-B	N.B. voor Brussel	Sociaal-santé > Cocof FW-B = jeugdhulp, jonge kind, justitieel welzijnswerk
GGC	630.142.000	
TOTAAL	1.202.136.0 00	
Aandeel VG excl. FW-B-bevoegdheden + VGC	9%	

Enkele sectoren uitgelicht in cijfers: => Aanbod & capaciteit

Sector	Eenheid	BHG totaal	Aandeel VG + VGC
Ouderenzorg			
Ouderenzorg intramuraal	Capaciteit: plaatsen	18.500	7%
lokale dienstencentra	Aantal diensten	19	100%
Gezinszorg	Capaciteit: uren	1,4 mio	13%
Gezondheidszorg			
Algemene ziekenhuizen	Capaciteit: bedden	7.600	10%
Psychiatrische ziekenhuizen	Capaciteit: bedden	830	5%
Diensten geestelijke gezondheidszorg	Budget	39 mio	14%
Verslavingszorg	Budget	7,7 mio	geen
Personen met een beperking			
Dagopvang volwassenen	Capaciteit: plaatsen	1.036	10%
Residentiële zorg (volwassenen)	Capaciteit: plaatsen	753	22%
Begeleid wonen	Capaciteit: begeleidingen	186	40%
ADL-begeleiding	Capaciteit: begeleidingen	72	4%
Dagondersteuning minderjarigen	Capaciteit: plaatsen	1.230	3%
Residentiële zorg (minderjarigen)	Capaciteit: plaatsen	499	16%
Persoonsvolgende financiering (PVF, PAB; -jarig en volw.)	Personen	409	93%
Totaal Personen met een beperking		4.185	20%
Sociale hulpverlening			
Sociale hulpverlening - ambulante (incl slachtofferhulp, schuldbemiddeling, gezinsplanning, ...)	Budget	113 mio	10%
Sociale hulpverlening - residentieel (onthaaltehuizen – crisisopvang D&T)	Capaciteit: plaatsen	1.000	4%
Gezinsondersteuning & jeugdhulp			
Kinderdagverblijven (gesubsidieerde kinderopvang)	Capaciteit: plaatsen	14.000	36%
Consultatiebureau's	Opgroeien/K&G en ONE : geen gecoördineerde cijfers voor Bxl		
Jeugdhulp	Opgroeien/Jeugdhulp en FW-B : geen cijfers voor Bxl beschikbaar		

Enkele sectoren uitgelicht in cijfers:
=> werkgelegenheid

Bron: Datatrust (Rapport 22 maart 2024)

Cijfers beperkt tot sectoren waarvoor de subsidiërende overheid traceerbaar was!

Enkele sectoren uitgelicht in werkgelegenheidscijfers voor BHG

PC code	Paritair Comite NL	FTE	Onder- neming	VG + VGC		FW-B + COCOF + GGC	
				FTE	Ondern	FTE	Ondern
318.00	PC diensten voor gezins- en bejaardenhulp	36	2				
318.01	PSubC Franse Gemeenschap, het Waalse Gewest en de Duitstalige Geme	868	14			868	14
318.02	PsubC Vlaamse Gemeenschap	643	10	643	10		
		1.547	26	42%	38%		
319.00	PC opvoedings- en huisvestingsinrichtingen en -diensten	905	93			905	93
319.01	P SubC Vlaamse Gemeenschap	694	40	694	40		
319.02	PSubC Franse Gemeenschap, het Waalse Gewest en de Duitstalige Geme	2.989	204			2.989	204
		4.587	337	15%	12%		
327.01	PSubC Vlaamse sector beschutte werkplaatsen, de sociale werkplaatsen	105	2	105	2		
327.02	PsubC beschutte werkplaatsen Franse Gemeenschapscommissie	1.438	14			1.438	14
		1.543	16	7%	13%		
330.01.10	Privé-ziekenhuizen, psychiatrische verzorgingstehuizen.	17.339	45				
330.01.20	Rustoorden voor bejaarden, RVT, de serviceflats, de dagverzorgingscent	4.723	138				
330.01.30	Diensten voor thuisverpleging.	274	59				
330.01.41	Nederlandstalige autonome revalidatiecentra in Vlaamse Gewest of Bruss	36	3	36	3		
330.01.42	Franstalige en Duitstalige autonome revalidatiecentra in Waalse Gewest o	358	18			358	18
330.01.51	Nederlandstalige initiatieven voor beschut wonen in Vlaamse Gewest of	42	8	42	8		
330.01.52	Initiatives d' habitations protégées in Waalse Gewest of Brussels Hoofdst	73	9			73	9
330.01.53	Nederlandstalige wijkgezondheidscentra in Vlaamse Gewest of Brussels	61	4	61	4		
330.01.54	Maisons Médicales in het Waalse Gewest of Brussels Hoofdstedelijk Gew	492	75			492	75
330.02	Bicommunautaire gezondheidsinrichtingen en -diensten Gemeenschapp	566	47			566	47
330.04	overige diensten en instellingen uit het PC 330'	2.763	935				
		26.727	1.341	5%	2%		
331.00.10	Kinderopvang	878	142	878	142		
331.00.20	Welzijns- en gezondheidsinstellingen en -diensten	204	17	204	17		
332.00.10	Secteur francophone et germanophone de l'aide sociale et des soins de s	1.490	225			1.490	225
332.00.20	Secteur francophone et germanophone de l'aide sociale et des soins de s	1.442	161			1.442	161
		4.014	545	27%	29%		
Totaal BHG		38.418	2.265				
Totaal toegewezen		13.319	1.088	2.663	226	10.621	860
				20%	21%	80%	79%

Sectoren uitgelicht: werkgelegenheidscijfers BHG -> correctie naar PC 330

PC code	Paritair Comite NL	FTE	Onder-neming	VG + VGC		FW-B + COCOF + GGC		Plaatsen totaal	Plaatsen VG	%VG
				FTE	Ondern	FTE	Ondern			
318.00	PC diensten voor gezins- en bejaardenhulp	36	2							
318.01	PSubC Franse Gemeenschap, het Waalse Gewest en de Duits	868	14			868	14			
318.02	PsubC Vlaamse Gemeenschap	643	10	643	10					
		1.547	26	42%	38%					
319.00	PC opvoedings- en huisvestingsinrichtingen en -diensten	905	93			905	93			
319.01	P SubC Vlaamse Gemeenschap	694	40	694	40					
319.02	PSubC Franse Gemeenschap, het Waalse Gewest en de Duits	2.989	204			2.989	204			
		4.587	337	15%	12%					
327.01	PSubC Vlaamse sector beschutte werkplaatsen, de sociale w	105	2	105	2					
327.02	PsubC beschutte werkplaatsen Franse Gemeenschapscommi	1.438	14			1.438	14			
		1.543	16	7%	13%					
330.01.10	Privé-ziekenhuizen, psychiatrische verzorgingstehuizen.	17.339	45	1.580	1	15.759	44	8396	765	9%
330.01.20	Rustoorden voor bejaarden, RVT, de serviceflats, de dagverzo	4.723	138	333	9	4.390	129	18.395	1.297	7%
330.01.30	Diensten voor thuisverpleging.	274	59							
330.01.41	Nederlandstalige autonome revalidatiecentra in Vlaamse Gew	36	3	36	3					
330.01.42	Franstalige en Duitstalige autonome revalidatiecentra in Waal	358	18			358	18			
330.01.51	Nederlandstalige initiatieven voor beschut wonen in Vlaamse	42	8	42	8					
330.01.52	Initiatives d' habitations protégées in Waalse Gewest of Bruss	73	9			73	9			
330.01.53	Nederlandstalige wijkgezondheidscentra in Vlaamse Gewest e	61	4	61	4					
330.01.54	Maisons Médicales in het Waalse Gewest of Brussels Hoofdst	492	75			492	75			
330.02	Bicommunautaire gezondheidsinrichtingen en -diensten Gem	566	47			566	47			
330.04	overige diensten en instellingen uit het PC 330'	2.763	935							
		26.727	1.341	8%						
331.00.10	Kinderopvang	878	142	878	142					
331.00.20	Welzijns- en gezondheidsinstellingen en -diensten	204	17	204	17					
332.00.10	Secteur francophone et germanophone de l'aide sociale et de	1.490	225			1.490	225			
332.00.20	Secteur francophone et germanophone de l'aide sociale et de	1.442	161			1.442	161			
		4.014	545	27%	29%					
Totaal BHG		38.418	2.265							
Totaal toegewezen aan subsidiërende overheid		35.381	1.271	4.576	226	30.770	1.033			
				13%	18%	87%	81%			

Toetsing Brussel-norm

Engagement: De Vlaamse doelgroep is 30% van de Brusselaars

Realiteit:

Vlaanderen

- *Voorziet in ongeveer **9%** van het totale gecumuleerde Brusselse welzijns- en gezondheidsbudget*
- *Realiseert naar schatting **13%** (4.550 FTE) van de Brusselse socialprofit-workforce*

Brussel-norm – Deel 2

- Engagement: “de Vlaamse Gemeenschap beschouwt 30% van de Brusselse bevolking als doelgroep voor haar beleid in Brussel en stelt voorop om 5% van de totale Vlaamse gemeenschapsuitgaven te besteden aan het Vlaamse gemeenschapsbeleid in en voor Brussel.”

- **De tweede onderzoeksvraag:**

**‘Verhouding investeringen Vlaamse Gemeenschap Brussel
<—> rest van Vlaanderen’**

=> peilt naar de realisatie van de 5%

Details WVG (2020)	Bedrag Brussel	Aandeel Brussel
Jongerenwelzijn	19.836.554	3,46%
Personen met handicap	20.613.073	← 1,16%
Kind & Gezin	57.084.471	8,21%
Welzijn (LSB, jurid 1L, CAW, Saamo)	8.138.842	7,37%
Vrijwilligerswerk	23.000	← 20,35%
Armoedebestrijding	697.422	← 12,46%
VIPA	3.203.692	5,18%
Woonzorg	21.833.558	← 0,77%
WZC – KV	11.946.929	0,61%
Thuiszorg	8.050.314	1,14%
LDC	721.411	← 8,07%
Gezondheid	12.243.650	3,84%
Geestelijke gezondheid - ambulante	5.396.148	7,52%
Geestelijke gezondheid- residentieel	689.460	1,49%
Revalidatie	3.529.065	2,20%
Preventie	254.494	1,80%
Multidisc. begeleiding	1.252.602	12,60%
Zorgraad	300.120	6,72%
TOTAAL	143.674.262	2,26%

Toetsing Brussel-norm

Engagement: 'de Vlaamse Gemeenschap stelt voorop om 5% van de totale Vlaamse gemeenschapsuitgaven te besteden aan het Vlaamse gemeenschapsbeleid in en voor Brussel'.

Realiteit: Voor het beleidsdomein Welzijn en Gezondheid investeert Vlaanderen in 2021 slechts **2,26%** van haar budget in Brussel

Conclusie: Brusselnorm Welzijn en Zorg ondermaats gerealiseerd!

Ambitie

- *30% van de Brusselse bevolking = doelgroep Vlaams beleid in Brussel*
- *5% van de totale Vlaamse gemeenschapsuitgaven te besteden in en voor Brussel”*

Realiteit beleidsdomein Welzijn en Zorg

de Vlaamse Gemeenschap:

- *financiert **9%** van het totale budget dat vanuit de Gemeenschappen in Brussel gaat naar domein Welzijn en Volksgezondheid*
- *Is goed voor **13%** van de workforce voor haar gemeenschapsbevoegden in Zorg en Welzijn in Brussel*
- *besteet daarvoor **2,26%** van de totale Vlaamse gemeenschapsuitgaven aan het Welzijn, Volksgezondheid en Gezin in Brussel.”*

Conclusie: is een inhaalbeleid mogelijk?

- *Totale realisatie van de 5%-norm over **alle** gemeenschapsbevoegdheden (onderwijs, cultuur, WGG) beleidsdomeinen in 2021 was 5,21% (tov 2,26% voor Zorg). Te vrezen valt dat daardoor geen grote politieke urgentie is om de norm ook voor het beleidsdomein Welzijn, Gezondheid en Gezin te realiseren!*
- *Het momentum om die historische achterstanden te corrigeren zijn de VIA-onderhandelingen. Is er politieke wil en moed bij de sociale partners, de vertegenwoordigers van gebruikers en de Vlaamse politiek om de Brusselse achterstand op te halen?*

Conclusies: samenwerking tussen de bevoegde overheden

- *De VG/VGC <-> COCOF/FW-B/GGC werken naast mekaar, er is slechts beperkte (geen?) afstemming op vlak van doelen, monitoring, output, regelgeving, verantwoordelijkheden. Intensere en meer toekomstgerichte samenwerking nodig?*
- *COCOF & GGC werken reeds aan een afgestemd beleid (Gezamenlijke regeerakkoord 2019 van Verenigd College en regering van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest). Dient Vlaanderen aan te sluiten?*

Observaties: impact voor de gebruikers

- *GGC is officieel tweetalig maar een NL-talige dienstverlening is niet steeds gegarandeerd. Zorgzoekende Nederlandstaligen wijken feitelijk uit naar de rand of stellen zorg uit.*
- *Het beleid naar meer & sneller ambulante zorg leidt tot meer druk op thuiszorg, thuisverpleging, het thuismilieu en zelfzorg. Dit versterkt de kwetsbaarheid van wie alleenstaand is of in een precaire situatie woont. Dit vergroot ook de druk op betaalbaarheid!*
- *Is 30% een billijk engagement van de Vlaamse gemeenschap?*
  - *sociaal-economische kwetsbaarheid van de Brusselse bevolking*
  - *de grootstad als aantrekkingspool van de meest kwetsbaren (armoede, dak- en thuisloosheid, vluchtelingen...)*
  - *superdiversiteit (voor 50% van de Brusselaars is het Frans NIET de thuistaal)*
  - *duidelijke non-take-up van sociale rechten*

Deze presentatie wil geen standpunt innemen, wel vaststellen en observeren

*Is er nood aan gemeenschapsmateries,
of aan **gemeenschap**?*

*Is er nood aan samenwerkingsfederalisme,
of aan **samenwerking**?*

*Is er nood aan een staatshervorming,
of aan **staatsvorming**?*

Keuze voor burgerschap en mensenrechten!

Jos Sterckx

Sr researcher

Odisee – Sociaal-Agogisch Werk

Opmerkingen, vragen, commentaren welkom:

jos.sterckx@odisee.be

Odisee
UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES